

Økologi i fremtiden - fornyelse!

September 2001

Af Fie Graugaard

Forudsætningen for en fortsat udvikling af en økologisk produktion - er at de økologiske produkter bliver solgt! Uden afsætning - Ingen økologi.

I dag er det sådan, at langt størstedelen af de økologiske produkter sælges i København, når vi taler om Danmark, der er et stort uudnyttet marked i resten af landet og i vore nabolande.

På hvilken måde skal den økologiske produktion så udvikle sig og hvordan fremmer vi afsætningen?

Jeg har udvalgt nogle få emner til konferencen i dag, som jeg mener er vigtige.

Det er vigtigt, at økologien har kvalitet. Kvalitet er ikke kun spisekvalitet.

Kvalitetsbegrebet bør også omfatte renhed, gennemskuelighed, etik, sundhed og miljøhensyn.

Aktørerne indenfor økologien bør være opmærksomme på dette forhold.

Det er ikke nok, at reglerne netop overholdes, det er naturligvis en forudsætning.

Vi skal arbejde med økologien fordi der er en god grund til det og ikke fordi vi skal overholde en kontrakt!

Vi skal hele tiden gøre os umage og blive klogere. Når vi har en økologisk svineproduktion - så skal vi vide hvad en gris er. Vi skal vide hvorfor det f.eks. er fornuftigt at give grisene frisk luft og grovfoder.

En konventionel landmand, som lægger om til økologi, har måske aldrig beskæftiget sig med frisk luft og grovfoder og synes måske, at det bare er irriterende og tidskrævende krav?

Bag ved stort set enhver økologiregel ligger der er god årsag!

Ja, der er lige et par regler, der kunne trænge til en diskussion, men i det store hele er grundlaget fornuftigt.

Den viden får vi ikke i folkeskolen. Vi får den heller ikke tilstrækkeligt på en almindelig landbrugsskole. Det er for øvrigt heller ikke alle med en økologisk produktion, der har gået på landbrugsskole. Det er også muligt, at blive svineproducent uden at have mødt en gris - selv om man er uddannet landmand.

Ja, det er også muligt at udføre statskontrol i en økologisk svinebesætning uden at have set en gris før!!

Jeg mener, at det er rimeligt og gavnligt at de personer, som vælger at arbejde med økologi, får tilført en basisviden om jord, planter, husdyr og sammenhænge.

Som regel er det også sådan at mere viden giver større interesse.

Derfor bør der bruges ressourcer til at skabe et sådant videntcenter, - eller flere.

Et på midtsjælland og et i midtjylland evt. i forbindelse med eksisterende institutioner, - helst på landet, og gerne grønt og inspirerende!

Et forløb på et sådant videntcenter bør være obligatorisk for alle økologiske landmænd, rådgivere, forskere og kontrollanter. En forudsætning for autorisationen til disse erhverv. Et økologisk kørekort kunne man kalde det.

Rådgivning skal betragtes som en investering og ikke som en sur pligt og overflødig udgift!

Økologien kan ikke holde til striber af dårlige historier. Derfor er det så vigtigt, at alle led arbejder for en troværdig og langtidsholdbar økologi, så vi kan opretholde og forbedre forbrugernes tillid til økologiske produkter.

Her tror jeg, at et økologisk kørekort vil gavne den gode proces.

Kvalitet, tillid og troværdighed er nøgleord når det handler om succes i afsætningen.

Her har forarbejdningsvirksomhederne også en vigtig rolle.

Størstedelen af de dårlige historier, der indtil dato har været om økologi, kommer fra forarbejdningsvirksomheder med parallelproduktion, - altså hvor man både producerer konventionelle og økologiske produkter.

Vi har set det med mælk, med æg, med korn, og nu med genmodificerede afgrøder.

Lige for tiden behandler myndighederne en sag om fund af et ulovligt tilsætningsstof i et forædlet produkt.

Historierne vil fortsætte i fremtiden fordi det er umuligt helt at undgå i en parallelvirksomhed.

Forureningen eller forbytningen af varer kan være helt utilsigtet, men sker alligevel fordi vi er mennesker og vi laver fejl!

Eksemplet med Plantedirektoratet, der udtager en kornprøve og konstaterer forurening med 100% genmodificeret materiale er et meget godt eksempel. Dagen efter var det hovedhistorien i alle medier! Det var bare ikke økologisk korn!

En geografisk og administrativ adskillelse imellem økologiske og konventionelle forarbejdningsvirksomheder er et godt skridt på vej til en løsning af sådanne problemer.

Det forhindrer ikke f.eks. Arla og Danish Crown i at arbejde med økologi. Det er ikke store virksomheder, der nødvendigvis er problemet, men parallelvirksomheder.

Den økologiske produktion skal bare ikke foregå i samme bygninger som den konventionelle.

Indtil dette forhåbentlig bliver virkelighed, bør støtten prioriteres til de rene økologiske virksomheder.

Susanne Beckmanns undersøgelse om de danske forbrugere, som netop er udkommet, viser at "snyderi" er den 3. vigtigste årsag til, at forbrugerne ikke vælger en økologisk vare. Over 50 % af de adspurgte forbrugere har udtrykt tvivl om troværdigheden ved de økologiske produkter.

Så selv om forbrugeren med næsten 100 % sikkerhed får pesticidanvendelse med i indkøbsposen når han køber konventionel, og med næsten 100 % sikkerhed ikke får det når han køber økologi - så vil der være dem, der fravælger økologi for de vil i hvert fald ikke SNYDES!

Det kunne jo også være interessant at se hvad forbrugeren ville vælge, hvis det stod tydeligt mærket på varen, at der var brugt pesticider i produktionen!!

Samme forbrugerundersøgelse fortæller også, at jo mere information forbrugeren har om økologi - jo mindre tvivl har forbrugeren om troværdigheden.

Det tyder på at vi har et stort informationsarbejde at gøre i fremtiden.

Desværre kendetegner det økologerne, at de har været og er, alt for dårlige til at fortælle de gode historier, som oven i købet kan hentes lige ud af dagligdagen.

Vi har haft meget focus på at producere og gøre det så godt, men alt for lidt focus på at formidle og markedsføre.

Det er der brug for nu!

Varen sælger ikke mere sig selv og det ser ikke ud til at detailhandelen vil påtage sig noget ansvar i den retning. Detailhandelen skal tjene penge - ligesom os andre - men desværre flourer der i store dele af detailhandelen, en forældet forestilling om, at økologi kan man ikke tjene på!!

Selvfølgelig kan man tjene penge på økologi, men varen skal jo ligge på hylderne og være synlige.

Personalet i butikken har afgørende betydning for økologiens succesrate og bør derfor have et godt kendskab til varen. Det mangler i høj grad.

Butikspersonale kunne derfor også få stor glæde af et besøg i et økologisk videntcenter, som før omtalt. I de butikker hvor Økokaravanen kører for tiden, bliver der udnævnt en økologiansvarlig, men hvor meget ved disse ansvarlige om økologi?

Økonomisk støtte til en sådan kursusdeltagelse kunne få stor betydning for villigheden til at deltage.

Skal samfundsborgerne for alvor engagere sig i at bevare adgangen til rent vand og ren jord, så skal lærdommen om miljø og økologi begynde meget tidligt.

"Naturfremmede børn - bliver naturfattige voksne." står der i en kronik i fagbladet MiljøDanmark. Viden og forståelse kan ændre megen adfærd, og her er der igen brug for mere formidling.

Desværre er naturfagene på både seminarier og folkeskoler reduceret meget og det kan være medvirkende til, at bybørn synes, at en regnorm er "ulækker" frem for spændende.

Initiativer på dette område bør derfor prioriteres højt under innovationsloven.

Mit sidste emne i dag bliver de små økologiske virksomheder i landdistrikterne.

Det er derude man vil møde mange af pionerne og ildsjælene, som de ofte kaldes.

De har flere kendetegn!

Det umiddelbart synlige er sorte rande under øjnene og hurtig gangart. De har ondt i økonomien og papirbunkerne er enorme. De tænker og arbejder og har tonsvis af gode ideer til fremtidens økologi.

Ved nærmere kendskab finder man ud af, at de er stort set umulige at slå af pinden.

De bider sig fast i bordkanten hos de mest umulige bank- og forretningsfolk.

Hos disse folk er der noget at komme efter for fremtidens økologi - hvis man giver dem gode vilkår.

Her kunne det være interessant om Innovationsloven og Planloven formåede at skabe en gensidig synergieffekt.

Ud over at fremme udviklingen af mindre økologiske virksomheder, vil bedre vilkår for initiativer i landdistrikterne få social og kulturel betydning i positiv retning.

Det er i dag kun muligt at forarbejde, distribuere og sælge fra egen produktion og i eksisterende bygninger. Det begrænser mulighederne voldsomt.

Det bør være muligt at lave fællesskaber og mindre forarbejdningsvirksomheder og det bør være muligt at bygge nye enheder til formålet.

Det handler ikke om at flytte storindustrien ud på landet, men om at give små sprudlende og kreative iværksættere bedre muligheder.

Det vil ikke koste meget, men det vil give meget!

Fie Graugaard